

**ІНТЕГРАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА
ЯК ЗАСІБ КРЕАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ**

У статті розкрито значення впливу комплексного сприйняття різних видів мистецтва на формування творчого, нестандартного мислення майбутніх педагогів.

Ключові слова: інтеграція, мистецтво, види мистецтва, навчання, студенти.

В умовах модернізації професійної освіти змінилися сучасні вимоги суспільства до майбутнього педагога, що сприяло актуалізації проблеми підвищення професіоналізації й індивідуалізації особи фахівців, інтегративності підготовки, зв'язку її з практичною діяльністю та життям. Крім того, у зв'язку з переходом від традиційного навчання до використання нових технологій виникла потреба в тому, щоб переглянути теорії та методики професійної підготовки майбутніх педагогів. Педагогічному співтовариству потрібні фахівці, які володіють глибокими професійними знаннями й уміннями, які готові до здійснення естетичної освіти дітей.

Професійна підготовка фахівців передбачає не лише опанування педагогічними знаннями, а й орієнтована на практичну підготовку майбутнього вчителя, який володітиме розвиненими художньо-мистецькими вміннями та навичками, що підвищують ефективність його педагогічної діяльності. У вирішенні цієї проблеми найважливішим є використання науково обґрунтованих підходів до визначення змісту та організації процесу художньо-мистецької підготовки майбутнього педагога.

Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що однією з умов успішного здійснення діяльності педагога є творчість. Творчій діяльності й культурі вчителя присвячено значну кількість наукових праць С.І. Андрєєва [1], А.С. Брушлінського [3], С.С. Загвязінського [4], С.А. Кан-Каліка [7], С.Т. Кудрявцевої [9], Ю.М. Кулюткіна [10] та ін. Розвиток творчих здібностей студентів у процесі художньо-мистецької та навчальної діяльності розглядали видатний педагог Б.П. Юсов [12]. Проблему впливу творчості на свідомість майбутніх учителів досліджувало багато вчених, проте питання художньо-мистецької підготовки педагогів у сучасних умовах залишилися не досить висвітленими.

Метою статті є розкриття проблеми впливу застосування різних видів мистецтв на процес формування свідомості майбутніх педагогів.

Результат професійного розвитку й саморозвитку, здатність засвоювати знання, аналізувати свої можливості та на цій основі створювати програму подальшого зростання на будь-якому етапі своєї діяльності є професійною підготовкою майбутнього педагога. З метою підвищення рівня художньо-мистецької підготовки студентів в умовах вищої освіти необхідне оновлення засобів навчання.

У ході дослідження ми з'ясували, що одним з ефективних засобів може виступати інтеграція різних видів мистецтв як об'єднання художніх образів у гармонійне ціле.

Методологічна основа інтеграції мистецтв в естетичній освіті, її взаємозв'язок з художньо-естетичною діяльністю педагога розкрито в дослідженнях Т.С. Комарової [8]. У працях Ю.Б. Борєва [2], М.С. Кагана [6], Б.П. Юсова [12] та інших розглянуто загальні питання інтеграції мистецтв як одного зі способів естетичного освоєння світу.

Аналіз практики підготовки майбутніх учителів у педагогічних закладах освіти підтверджує загострення суперечностей між:

- потребою суспільства у кваліфікованих педагогічних кадрах, підготовлених у системі вищої освіти, і недостатньою розробленістю засобів їх художньо-мистецької підготовки;
- можливостями інтеграції мистецтв в процесі художньо-мистецької підготовки майбутніх педагогів і відсутністю технології її реалізації;
- необхідністю розвитку у майбутніх педагогів художньо-мистецьких умінь і навичок і відсутністю засобів їх розвитку [11].

Зазначимо, що різні види мистецтва відображають дійсність по-різному, користуючись специфічними для кожного з них засобами вираження. Але спільним для них залишається відтворення ідеї за допомогою творення художнього образу – єдино конкретного й узагальненого, об'єктивного та суб'єктивного, типового й індивідуального, неповторного, але завжди це цілісний образ того чи іншого явища.

Розглянемо особливості видів мистецтва.

Образотворче мистецтво статичне. Образ тут не розвивається в часі (як, наприклад, у музиці). Відтворюється лише стан природи, події, певний час життя людини. Але щоразу художник передає всю повноту життя, відчуття його руху, ритму, дихання, сутності. Образотворче мистецтво відображає зовнішні риси предмета, а через них розкриває внутрішні якості та взаємозв'язок з іншими предметами.

Музика як вид мистецтва відображає дійсність у звукових, художніх образах. Як правило, вона не потребує точної предметної відповідності звукових образів з образами реальної дійсності. Головна сфера музики – емоція, почуття, настрій. І в цьому, в розкритті внутрішнього світу людини, музичне мистецтво має свої можливості.

Говорячи про специфічну особливість музики, відзначимо її часову природу. Вона ніби тече в часі, тече безупинно. Будь-яке бажання “зупинити мить”, замилуватись якоюсь деталлю (як це можливо, наприклад, у літературі чи в живописі), відразу порушує її цілісність.

Література має свої специфічні властивості. Виразальним засобом відтворення життя людини є слово. Художній образ постійно перебуває в розвитку, події відтворюються в часі, просторі та місці зображувального явища [5].

Проаналізувавши особливості видів мистецтв, на яке буде спиратися наше дослідження, зазначимо, що інтегративне їх поєднання та взаємодія в навчально-виховному процесі може стати значним, сильним впливом на художньо-естетичний розвиток особистості. Мистецтво дає змогу реалізувати потенціальні можливості особистості, розвиватися духовно, емоційно, інтелектуально; пере-

ймати накопичений людський досвід. Результатом повноцінної взаємодії індивіда з мистецтвом є художня культура особистості – сплав інтересів, почуттів, потреб, здібностей. Але твір мистецтва тільки тоді може бути виховним і цінним, коли він змусить особистість внутрішньо стати на певну позицію, почати “жити” в цій ситуації і дивитися на світ, на людські вчинки й стосунки з того погляду, до якого змушує ця позиція.

Вплив мистецтва на творче формування особистості здійсниться в тому випадку, коли твір мистецтва сприймається адекватно задуму автора-творця, якщо розум і почуття молодої людини беруть участь у цьому сприйнятті. Звідси виникає педагогічна проблема – навчити молоде покоління сприймати твори мистецтва.

У ході дослідження ми з'ясували, що художньо-мистецька підготовка майбутніх педагогів визначається сукупністю професійних якостей і художньо-мистецьких умінь та навичок, які включають: виконавські (виразно співати й грати на музичних інструментах, образотворчі та оформлювальні вміння й навички, уміння декламувати вірші, ритмічно рухатися), композиційні (авторська інтерпретація виразних засобів мистецтва), рефлексійні (адекватна оцінка результатів своєї творчої діяльності й можливість відтворення художніх образів в професійній практиці).

Отже, взаємовплив різних видів мистецтва зумовлює цілісність художнього сприйняття та естетичне сприйняття дійсності.

У процесі організації навчання студентів інтегрування мистецтв є ефективним засобом їх художньо-мистецької підготовки, тому повинно здійснюватися за умови оновлення базових і факультативних курсів. Саме тому створення умов для вияву художньої та естетичної активності особистості – один з основних засобів креативної підготовки майбутніх педагогів.

Висновки. Отже, творчість у педагогічній діяльності є механізмом розвитку особистості (у нашому випадку – формування майбутнього вчителя). Тому в організації цього процесу необхідний перехід, трансформація поставленої мети і внутрішні прагнення самої особистості – мотиви, які вимагають цієї діяльності, що й примножує цінність цього розвитку.

Список використаної літератури

1. Андреев В.И. Педагогика Высшей школы: инновационно-прогностический курс / В.И. Андреев. – М., 1994. – 276 с.
2. Борев Ю.Б. Эстетика : учебник / Ю.Б. Борев. – М. : Высш. шк., 2002. – 511 с.
3. Брушлинский А.В. / РАН. Ин-т психологии. – М., 1994. – 109 с.
4. Загвязинский В.И. Методология и методика педагогического исследования / В.И. Загвязинский. – М. : Педагогика, 1982. – 160 с.
5. Ільченко О.В. Підготовка майбутніх фахівців до поліхудожнього виховання дітей дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук / О.В. Ільченко. – Харків, 2012. – 209 с.
6. Каган М.С. Культура как предмет философского исследования / М.С. Каган // Роль духовной культуры в развитии личности. – Л. : Знание, 1979. – 94 с.
7. Кан-Калик В.А. Педагогическая деятельность как творческий процесс : автореф. дис. ... д-ра психол. наук / В.А. Кан-Калик. – Л., 1985. – 37 с.
8. Комарова Т.С. Интеграция в эстетическом воспитании детей / Т.С. Комарова // Детский сад от А до Я. – 2004. – № 6. – С. 14–24.

9. Кудрявцев Т.В. Психология технического мышления: процесс и способы решения технических задач / Т.В. Кудрявцев ; Акад. педагог, наук СССР. Ин-т общей педагогики, психологии. – М. : Педагогика, 1975. – 304 с.

10. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых / Ю.Н. Кулюткин. – М. : Просвещение, 1985. – 128 с.

11. Лупа С.Л. Интеграция искусств как средство художественно-творческой подготовки будущих педагогов в учреждениях среднего профессионального образования : дис. ... канд. пед. наук / С.Л. Лупа. – Киров, 2011. – 182 с.

12. Юсов Б.П. Проблема художественного воспитания и развития школьников : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Б.П. Юсов. – М., 1984. – 32 с.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2013.

Репко И., Одарченко В., Ильченко О. Интеграция разных видов искусства как средство креативной подготовки будущих педагогов

В статье раскрыто значение влияния комплексного восприятия разных видов искусства на формирование творческого, нестандартного мышления будущих педагогов.

Ключевые слова: интеграция, искусство, виды искусства, учеба, студенты.

Repko I., Odarchenko V., Il'chenko O. Integration of different types of art as mean of kreativnoy preparation of future teachers

In the article the value of influence of complex perception of different types of art is exposed on forming of creative, non-standard thought of future teachers.

Key words: integration, art, types of art, studies, students.